

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi

E-BÜLTEN

OCAK 2013 Sayı:5 Cilt:1

SAYI EDITÖRÜ

Doç. Dr. Gülbu TANRIVERDİ

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Şükran YALÇIN ÖZDİLEK

Doç. Dr. Gülgün YAZICI

Doç. Dr. Ferah ÖZKÖK

Doç. Dr. Assiye AKA

Yrd. Doç. Dr. Elmaziye TÖRE TEMİZ

Yrd. Doç. Dr. Halide OKUMUŞ

Yrd. Doç. Dr. Özlem DUVA KAYA

Yrd. Doç. Dr. Füsün E. NEMUTLU

Yrd. Doç. DR. Emine Ferda BEDEL

Yrd. Doç. Dr. Ayten DİNÇ

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Araş. Gör. Melike YALÇIN GÜRSOY

Web Adresi: www.kam.comu.edu.tr

Mail Adresi: kam@comu.edu.tr

Telefon Numarası: 0 286 218 00 18/2669-2616

Editörden Okura

Bu sayıda, 2012 yılında gerçekleştirdiğimiz etkinliklerin yanı sıra bir makale, kent kadınlarımızdan bir yazı, bir çalışma raporu ve 2013 yılında gerçekleştirmeyi planladığımız etkinlikleri sizlerle paylaşıyoruz.

2012 yılının hemen her ayını kadınlara yönelik bir etkinlik ile tamamlayan merkezimiz, etkinliklerini Sivil Toplum Kuruluşları, Baro, Belediye ve Kent Konseyi Kadın Meclisi ile buluşturmada önemli adımlar gerçekleştirdi. 2012 yılı etkinlikleri arasında "Türkiye'de gelişme, kadının eğitimden geçer", "Neden feminizm ve Kadının kültürel gücü" konulu iki panel gerçekleştiren merkezimiz "Çanakkale'de kadın bakış açısından toplumsal cinsiyet rolleri" ve "Peygamberimiz ve kadınlar" konulu iki konferans, "Uluslararası Gezici Filmmor Kadın Filmleri" konulu bir festival, "Beste ve güftelerimizle kadınlarımız" konulu bir konser gerçekleştirdi. Yanı sıra "25 Kasım Kadına Şiddetle Mücadele Günü" etkinlikleri kapsamında Kadına Şiddet temalı bir belgesel ve film gösterimi, tiyatral gösteri, kadına şiddete yönelik öğrenci akran bilgilendirme standları, yürüyüş ve "Kadına Şiddetin sosyo-kültürel ve hukuksal boyutları" konulu söyleşiyi gerçekleştirildi. Bültenimizde yer verdiğimiz Kadının Kültürel gücü konulu bilimsel araştırma ise kadınlara atfedilen güç üzerinde kültürün etkisini ortaya koymaktadır. Bültenimizde eski ve yeni merkez yönetim kurulu üyeleriyle odak grup görüşmeleri şeklinde rapor haline getirdiğimiz "Akademisyen kadınların sorunları" konulu çalışma raporuna da yer verdik.

Üniversitemiz ve Çanakkale kadınlarını "kadın ortak paydasında" bizlerle çalışmaya, çalışmalarını bizlerle paylaşmaya, çalışmalarımız da etkin yer almaya davet ediyoruz.

2013 yılının herkese sağlık, barış ve huzur getirmesini diliyoruz.

Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi

İÇİNDEKİLER

- 2 Giriş
- 4 Erkek Kaynaklı Şiddet
- 5 Kadın ve Kültürel Güç
- 12 Akademik Kadınların Sorunları :
ÇOMÜ KAM Bakış Açısıyla
- 18 25 Kasım Şiddetle Mücadele Günü
Etkinlikleri
- 20 Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Eğitimi
- 20 Beste ve Güfteleriyle Kadınlarımız
Konseri
- 20 Akran eğitimi yoluyla klimakterik
dönemlerdeki kadınlarda sağlığı
geliştirme Projesi
- 21 Çanakkale'de Kadın Bakış Açısından
Toplumsal Cinsiyet Rollerini
- 22 Peygamberimiz ve Kadın Sorunları
- 22 Meme Kanserin Farkındayım
Korkmuyorum Yürüyüşü
- 22 Gençlik Çalışma Grubunun Etkinliği
- 23 2013 Yılında Gerçekleştirmeyi
Planladığımız Etkinliklerimiz

Doç. Dr. Gülbu TANRIVERDİ
Merkez Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Füsün E. NEMUTLU
Merkez Müdür Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Halide OKUMUŞ
Merkez Müdür Yardımcısı

Yrd. Doç. Dr. Özlem DUVA KAYA
Merkez Müdür Yardımcısı

Doç. Dr. Şükran Y. ÖZDİLEK
Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Ferah ÖZKÖK
Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Gülgün YAZICI
Yönetim Kurulu Üyesi

Doç. Dr. Assiye AKA
Yönetim Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Emine Ferda BEDEL
Yönetim Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Elmaziye T. TEMİZ
Yönetim Kurulu Üyesi

Yrd. Doç. Dr. Ayten DİNÇ
Yönetim Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Handan I. Ö. KARAMAN
Danışma Kurulu

Prof. Dr. Aylın GÖRGÜN
Danışma Kurulu

Prof. Dr. İpek GÜRKAYNAK
Danışma Kurulu

Prof. Dr. Şengül HABLEMİTOĞLU
Danışma Kurulu

Araş. Gör. Melike YALÇIN GÜRSOY
KAM Web Sayfası ve Basın Koordinatörü

*Emekli Öğretmen Sevgi ULUŞAL
Çanakkale Kent Konseyi Kadın Meclisi Başkanı*

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetle mücadele için büyük riskleri, bazen hayatı pahasına göze alan kadınlara...

Erkek kaynaklı şiddet; sayısız türüyle, hem erkek iktidarının ve ayrıcalık taşıma algısının, hem de belirli şiddet türlerine onay verilmesinin ve iktidarı kaybetme korkusunun bir sonucudur.

- Erkekler arasında şiddet veya şiddete başvurma tehdidi çocukluktan itibaren

kullanılan bir mekanizmadır. Bunun neticesinde erkekler şiddeti içselleştirmekte, ataerkil toplumsal yapılarda da şiddete yol açmaktadır. Böylece erkekler seçerek şiddeti kullanmayı öğrenmekte ve her bir şiddet türü diğerinin oluşumuna neden olmaktadır. Ataerkil ve erkek egemen toplumlarda ortaya çıkmaktadır.

• Şiddet uygulayan bir erkek, belli ayrıcalıklara sahip olduğu algısını taşımaktadır. Örneğin bir erkek eşini akşam yemeği nedeniyle dövüyorsa, bu kendisine daima hizmet edilmesi gerektiği olgusunun bir göstergesidir. Şiddete yol açan sadece iktidar paylaşımındaki eşitsizlikler değil; aynı zamanda erkeklerin ayrıcalık taşıma hakkına sahip oldukları düşüncesidir.

• Ne zaman bir kadın veya çocuk komşusunun dayak yediğini gördüğü halde yetkili kuruluşları aramıyorsa; bu şiddet türünü "mahrem" bir mesele gibi görmesindedir. Erkek kaynaklı şiddetin nedenleri ne olursa olsun, zihniyetler de buna izin vermeseydi bu sorunun devam etmesi mümkün olmazdı. Kocandır döver de, sever de; biz de kocalarımızdan böyle gördük gibi öğretiler şiddeti onaylamak demektir.

• Şiddet ifadesi genellikle fiziksel olarak daha zayıf ve savunmasız bir hedef seçimini de içermektedir. Bu hedef çocuk veya kadın olacaktır. Şiddet, hâkimiyet kurmak için meşru bir araç gibi görülmektedir. Şiddeti mümkün kılan erkeklerin uyguladıkları iktidar ve ayrıcalıklar, sosyal yapılarda, yer alan kodlamalardandır. Erkeklik dengesini yeniden sağlamanın, kendisine ve diğerlerine de bir erkek gibi yaşadığını beyan etmenin yolu olarak şiddeti kullanmaktadır.

• Kim bilir kaç erkekten duyulmuştur; şiddet gösterdiği kadının "aslında canını yakmadığını" söyler. Erkek bahaneler uyduruyordur, ancak sorunun bir diğer parçası da gerçekten neden olduğu acıyı tecrübe edemeyişi olabilir. Bu durumda egoya güçlü bir erkeklik zırhı giydirilmektedir.

• Erkeklik iktidar ve kontrol demekse; işte bu noktada şiddet bir kez daha ortaya çıkmakta ve kendini diğerlerine kanıtlama yolu olarak kullanılmaktadır.

• Erkek çocukları bir çok kültürde kavga, kabadayı vb. gibi davranışlarla büyütülmektedir. Bu toplumlarda söz konusu özellikler ile mevcut davranışlar bunlar olabilir ancak şiddet gösterdikleri için sorumlu tutulmaları gerektiğini unutmamalıyız.

Sonuç olarak şiddeti sonlandırmak için bütüncül bir işleyiş gereklidir:

Erkek iktidar ve ayrıcalığına dayanan yapılara karşı durmak, ortadan kaldırmak ve de şiddet hareketlerinin kültürel ve sosyal manada onay görmesinin önüne geçilmelidir.

Toplumda, toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak için erkekler de çalışma süreçlerine dâhil edilmelidir. Çünkü cinsiyet ayrımcılığı sadece kadın sorunu değil, toplumsal bir sorundur. Erkekleri sürece dâhil eden eğitim faaliyetleri, kampanyalar erkekleri şiddetten uzaklaştıracaktır. Böylece bu sorunun da devam etmesi mümkün olmayacaktır.

*Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü*

İnsanoğlu her dönem kendini bir şekilde başkalarıyla farklılaştırmaya çalışmıştır. Bu ayrıştırıcı unsurlardan bazıları; ırk, cinsiyet, renk, boy gibi biyolojik kökenli bazıları ise evlilik, zenginlik, soyluluk, güçlülük, yöneticilik, kentlilik, ağalık, hocalık ve sosyal sınıf gibi sosyal/kültürel kategorilerdir. Evlilik, çocuk sahibi olmak, ün kazanmak gibi bazı farklar, kişisel çaba ve kararlarla kazanılır gibi görüldüğü halde, toplumsal örgütlenmeler, töreler ve değerler kişinin nerede, ne yapacağını ve ne olacağını büyük ölçüde etkiler. Kültür farklı yapılar içinde topluma gücünü hissettirir (Gögebakan 2011). Gustave Le Bon

"bir insana inanç aşılacak, onun gücünü on katına çıkarmak demektir" şeklinde ifade etmiştir. Dünyada yoğun etki yapmış dini liderler ve siyasi dehalar, sahip oldukları inanç sayesinde daha güçlü olmuşlardır (Eren 2007). Toplum içerisinde hayatını sürdüren bireyler, istediği şekilde veya tesadüfi olarak hareket etmez, davranışlarını ait olduğu sosyal dünyanın öncelikli kültürel zihniyet kalıplarına uygun olarak gerçekleştirirler. Cinsiyet farklılıkları, beklentileri de farklılaştırmıştır (Ersoy 2007).

İnsanlık tarihi boyunca kadınlar ve erkekler dünyayı eşit olarak paylaşmamışlar ve eşitsizliğin olumsuz sonuçlarından etkilenen kadınlar olmuştur. Tarihi olarak kadınlar hemen tüm toplumlarda, erkeklerin dünyası olan güç, liderlik ve iş ortamında yeterince temsil edilmemiştir (Terzioğlu ve Taşkın 2008). Bourdieu'ya göre kadın ve erkek arasındaki ayrım, toplumsal düzenin işleme mekanizmasını kuran en önemli ayrımdır. Cinsiyet ayrımı en temel şekilde, erkeklerin güçlü aktif olarak, kadınların ise güçsüz, boyun eğen varlıklar olarak kurulması ile şekillenir. Sosyalizasyon ve eğitim süreci boyunca da kadınlık ve erkeklik bu disiplin çerçevesinde öğretilir. Bu süreç bedenlerin düzenlenmesini de kapsar. Giddens'a göre, güç toplumsal etkileşimin temelidir ve amaçlara ulaşma yeteneği, amaçları gerçekleştirebilme becerisi olarak tanımlanabilir. Giddens'ın güç ve egemenlik hakkındaki görüşleri kadın ve erkeğin toplumsal hayat içinde neden farklı konumlarda yer aldığını anlamak açısından önemli bir yere sahiptir. Giddens'ın çözümlemesi içinde düşünürsek güç, kaynakları harekete geçirebilme kapasitesine ve yeteneğine sahip olmayı gerektirir. Ancak bu becerinin temelinde egemenlik kaynaklarına sahip olmak yatar. Bu açıdan bakıldığında kadınların güçsüz konumda yer almasında, kadınların toplumsal hayat içinde güç ve egemenlik sağlamak için gerekli kaynaklara ulaşmasındaki sınırlılıkların büyük bir etkisi olduğu görülecektir. Giddens güç ilişkilerinin iki kaynağı olduğunu söyler; tahsis etme ve otorite kurma kaynakları. Tahsis etmenin insanların sadece nesnelere değil, nesnelere dünyasını denetleyici güçlerine işaret eder. Bu açıdan egemenlik, insanın doğa üzerindeki hâkimiyetinin bir göstergesi olarak karşımıza çıkar. Kadının toplumsal oyunlara katılımı sırasında tahsis etme kaynaklarına ve onların denetimine erkeklerle eşit düzeyde sahip olamayacağı açıktır. Kadınların eğitime, ekonomik güçlere erişebilme olanakları, çoğu zaman erkekler tarafından kısıtlanmakta ya da onların denetimi altında gerçekleştirilmektedir. Woolf'un da belirttiği gibi para, yetki, eğitim, iş sahibi olmak gibi ayrıcalıklar erkeklerin elindedir. Egemenlik kaynaklarına ulaşmakta sınırlılık yaşayan kadınların ulaşabildikleri kaynakları kullanabilme konusundaki becerilerinin de sınırlı olduğu görülmektedir.

*Bu çalışma 26-28 Nisan 2012 tarihinde Bursa'da yapılan 11. Ulusal Hemşirelik öğrencileri kongresinde sunuldu.

Günümüzde kadınların toplumsal hayatın ekonomik, kültürel alanlarına dâhil olma oranları, Woolf'un betimlediği dönemdekinden farklıdır. Bugün kadınların işgücüne, çalışma hayatına, daha önce erkek egemenliğinde olan meslek ve konumlarda yer alma oranlarında artışın olduğunu belirtmek gerekir. Ancak yine de ataerkil ideolojinin çalışma hayatı üzerindeki etkisi, erkeklerin kadınların yükselişleri önündeki engelleri hâlâ devam etmektedir. Hâlâ kız çocukların eğitim almaları, meslek sahibi olmaları engellenmektedir. Bir işçi ailesi içinde eğitime ayrılacak bütçenin kısıtlı olduğu düşünüldüğünde okula gidecek çocuk, erkek çocuk olmaktadır. Ayrıcalıklı ailelerde bile baba mesleğini devam ettirecek çocuk olarak erkek çocukların seçildiği görülmektedir. Ataerkil ideolojinin bu derece güçlü olmasının en önemli nedeni failerin onu içselleştirmeleri ve çoğu zaman farkında olmadan yeniden üretmeleridir. Kadın, toplumsal hayatın her alanında edilgen bir konumda, üreten değil sadece ilişkilerin rollerin taşıyıcısı ya da yeniden-üreticisi konumunda yer almaktadır ve en önemli noktalarından biri de kadının bu durumun farkına varamamasıdır. Kadın ataerkil ideolojinin ona yüklediği bütün sınırlılıkları gündelik hayatı içinde durmaksızın yeniden üretir ancak çoğu zaman bunu bilinçli olarak yapmaz. Bu durumu fark etse de o kadar alışmıştır ki, karşı çıkmaz (Soner 2011).

İlk insandan günümüze kadın hep tartışılmıştır. Kadınlar çağlar boyu farklı kültürlerin etkisinde kalmış farklı muamelelere ve değerlendirmelere muatap olmuştur. Bazı kültürlerde kutsal sayılırken bazı kültürlerde yok sayılmıştır. Eski Türk toplumlarında aile en önemli sosyal birlik, kadın ise ailenin temeli, Türk Milletinin bereket kaynağıydı. Kendisine verilen bazı haklardan dolayı, hanların, hakanların, cengaverlerin önünde saygıyla eğildikleri bir şeref abidesi, Türk destanlarında kadın ilahi bir varlıktı ve daima tören ve şöenlerde hakanın solunda oturur siyasi ve idari konumlarda görüşlerini beyan ederdi. Hatunlar siyasi yetkilerini zaman zaman tarihi anlaşmalar yaparak kullanırlardı. Büyük Hun İmparatorluğu adına Çin ile ilk barış antlaşmasını Mete Han'ın hatunun imzalaması, Uygur devletinin kuruluşu sırasında Hakan Alp İlter'in annesi Uluğ Hatun ülke içindeki anlaşmazlıklara çözüm bularak, suçluları ise yargı yetkisini kullanarak cezalandırması bunlara örnektir. Yine Uygur Kağanı Böğü Kağan, Çin'e düzenlediği sefere hatununun da katılması bir diğer örnektir (Kebapçioğlu Aksay 2009). Kadın erkek ile her türlü faaliyete katılır, avda, savaşta, ziyafetlerde, dini ve siyasi faaliyetlerde, törenlerde protokolde hep erkeğin yanında olurdu. Kadın erkeğin tamamlayıcısı olduğundan işler kadınla birlikte yürütülürdü. Eski Türk inançlarında eril ve dişilin eşdeğerdeki beraberliklerinin ve oluşumunun özünde bu ilke vardır. Bunun en etkin örnekleri Bektaşî ve Alevî inançları ve yaşam tarzlarında görülür (Menemencioğlu 2011). Türk folklorünün en değerli belgesi sayılan "Dede Korkut" kitabında kadının erkeği tanımlayan saygıdeğer kişiliğinden bahsedilir (Sağ 2001). 1069 yılında Yusuf Has Hacip tarafından yazılan "Kutadgu-Bilig" adlı eserde kızın değerinden nadir olarak söz edilir. Ancak bazı beyitlerde kadın erkeğin kuvvetini kesen bir engel, evde muhafaza edilmesi gereken vefasız, kendini kontrol edemeyen, iradesiz ve erkeklerin mahvoluşlarına sebep gösterilmektedir (Anıl 2004). Ziya Gökalp "Türkçülüğün Esasları" isimli eserinde ana ve baba soyunun aynı değerinde tutulduğunu, evin yalnız kocanın değil kadının da malı olduğunu belirtmiştir. Gökalp, Şamanizmin etkisiyle kadının kutsallaştırıldığını bildirmiştir. Tarihte ilk Devlet Başkanlığı yapan kadınlarda Türklerdir. Delhi Türk Devletinde Raziye Sultan, Kirman'da Kutluk Türk Devletinde Türkan Hatun gibi. Türk devletlerinde kadın yalnız ev içinde değil her alanda eşinin yanında olmuştur (Sağ 2001).

Avrupa ülkelerinde kadının tarihine baktığımızda; Eski İrlanda ve İngiltere'de erkekler anne ve kız kardeşleri ile evlenebiliyor, istedikleri kadına geçici nikah kıyabiliyor, erkekler hanımlarını satabiliyordu. Eski Almanya'da tek evlilik esastı. Ama zenginlerle asiller çok evlilik yapabiliyorlardı. Eski Avusturya'da kadınlar eşleriyle sofraya oturmaz, onların yediği yemekten yemezlerdi. Kız ve erkek çocuklar bir arada oynatılmaz, erkekler kadınların kalktığı yere oturmaz, bastığı yere basmazdı. Eski Hindistan'da kadın mutlaka bir erkek tarafından himaye edilirdi. Eski Çin'de kadınlar insan yerine konmazdı. Kızların adı bile olmaz aşağılayıcı sıfatlarla çağırılırdı. Kız çocuklarının ayakları ezilirdi böylece ayak gelişimleri engellenerek çok gezmeleri önlenmiş olurdu. Eski Hint kültüründe eşi ölen kadın yakılarak külleri eşinin küllerine karıştırılırdı bu sadakatin ve evliliğin gücünün ispatı olarak görülürdü. Ama kadın ölürse erkeğin hemen bir eş bulması istenirdi. Eski Mısır'da erkek firavunlar kadar egemen olan pek çok güçlü kadın görülmektedir. Firavunlar sadece kız kardeşleri ile evlenebiliyorlardı bu gelenek zenginler arasında da yaygındı. Böylece aile mülkü ailede kalabiliyordu (<http://www.korayhoca.com/tarihte-kadin-1/>). Eski Yunan'da erkek, ayrıcalıklı olarak doğuştan bazı hakları elde ederek yönetime katılırken, kadın dışlayıcı bir şekilde oy hakkı görülmemiş ve geri plana itilmiştir. Kadınlar köleler, yabancılar ve delilerle birlikte değerlendirilerek dikkate alınmamıştır. Batıda genel olarak toplum içerisinde kadının, erkeğin karşısında tutunabileceği herhangi bir toplumsal rolü ve söz hakkı bulunmamaktaydı (Ersoy 2009).

Ortaçağ Avrupasında (1100-1500) iki insanın birlikte hayatta kalmak için, bütün kaynakları ortaya koydukları ekonomik bir anlaşma olan evlilik gereği gelinin drahomasında para, mal, hayvan ya da yeni bir ev kurmak için gerekli olan arazi bulunurdu. Gelinin bir çiftlikte yaşamak için hayvan bakımı, inek sağma, yağ yapma, yün eğirme, dikmiş dikme, çocuk bakımı, tarlaların ekimi, çapalama, yabancı otları temizleme niteliklerine sahip olması beklenirdi. Kadınlara bu işleri yaparken çocukları dışında kimse yardım etmezdi. Kadının ev kadınlığı ve annelik görevlerinin önceliği batı kültürünün temel direğidir. Bu kültür gereği kadın görevlerini ihmal etmemesi koşuluyla dışarıda çalışmasına izin verilebilirdi (Gürol ve Marşap 2007). Kadınların çalıştığı işlerin genellikle ikincil piyasa özelliği taşıdığı görülmektedir. Toplum yargılarının etkisiyle kadının aile içindeki görevi ve sorumluluğunun ilk sırayı alması ve aile sorumluluğunu yüklenmesi nedeniyle, yüksek beceri gerektiren işlere girebilmeleri ve yükselebilmeleri zorlaşmaktadır (Fidan 2000).

İslamiyet Arap ülkelerinde doğmuştur. Türklerin İslamiyete geçişleriyle birlikte bir taraftan kendi örf ve adetlerini muhafaza etmeye çalışırken, Arap ve istila ettikleri Bizans ve Avrupa ülkelerinin etkileri altında kalmışlardır. Bu kültür karışımı içerisinde Türk kadınının durumu etkilenmiştir. Selçuklular'ın X. Yüzyılda Anadolu'ya gelişlerine kadar, İslamiyet'in tesirlerine rağmen Türk kadını aktif ve günlük yaşamda erkekle beraberdi. Selçuklu egemenliği 300 yıl sürer ve kadının sosyal durumu değişikliklere uğrar. Osmanlı toplumunda kadın sahip olduğu konumu kaybetmeye başlar. Ancak ilgi çekici olan kırsal alandaki ve halk sınıfı olarak görülen kadınlar çalışma hayatında var olmaya devam eder (Sağ 2001).

Hemen her toplumda kadınlar erkeklere göre daha düşük statüye sahiptirler. Kültürel beklentilerin değişmesi ve ayrımcılığa karşı olan yasaların önündeki engellerin aşılmasıyla büyük gelişmeler sağlanmıştır. Ancak uygulamada bu ayrımcılık devam etmektedir (Demirbilek, 2007). Kadınların ezilmesi ve onlara karşı ayrımcılık uygulaması bilinen tarih boyunca hep vardır. Bunun nedeni bütün toplumlarda kadınlar ile erkekler arasında eşit bir güç dengesinin bulunmaması ve kadınların ikincil konumda sayılmasıdır (Berktaş 2004). Türkiye’de yasalarımız kadına birçok hak tanımasına rağmen, özellikle aydın kesimin yerleşme alanı dışında kalan bölgelerde ve kırsal kesimlerde uygulama bakımından kültür, gelenek ve göreneklerden kaynaklanan engeller nedeniyle verilen haklarından gerektiği ölçüde yararlanamamaktadırlar. Bilindiği gibi Medeni Kanunumuz evlenmede resmi nikahı geçerli saydığı halde, bazı yörelerimizde hala sadece imam nikahı kıydırılmaktadır (Zülfikar 2007).

Sosyal yaşamda kadınların karşılaştıkları sorunlar: geleneksel işbölümüne bağlı olarak ev içinde harcadıkları emeğin değersiz görülmesi, çocuk yaşlı hasta ve engellilerin bakım sorumluluğunu üstlenmeleri, karar verme mekanizmalarında ve sosyal kurumlarda yeterince yer almamaları, aile içi şiddete uğramaları ve işgücüne yeterince katılamamaları, ucuz insan gücü olarak görülmeleri, ayrılmalarda çocukların sorumluluklarını almak ve tek ebeveyn olarak hayatlarını devam ettirme sorumluluğunun yüklenmesi, şiddete maruz kalmaları gibi sorunlardır (Demirbilek 2007).

İstanbul’da 50 eğitim düzeyi düşük kadın ile görüşme yapılarak ortaya konan araştırmada katılımcıların çoğu işgücü piyasasına katılmalarının önündeki engeller olarak ekonomik ve kültürel etkenleri göstermişlerdir. Ortaya konan kültürel engeller, kadınların çocuk bakımı ile ilgili rolleri ve kadınların evde oturmaları yönündeki sosyal/ailesel talepler ile ilişkili bulunmuştur. Kocalardan, anne-babalardan ve kayınvalide-kayınbabadan gelen aile baskısı, eğitim düzeyi düşük kadınların istihdamı önündeki en önemli kısıtlama nedenleridir. Aynı çalışmada kadınlar toplumda çalışan evli bir kadının “kocasının ailesini geçindirmek için yeterli olamadığı” mesajını vermiştir. Hiç çalışmayan bir kadının ifadesi ise “hep çalışmak istedim, ancak ailem çalışmama izin vermedi. Benzer şekilde, eğitime devam etmeme de izin vermediler” şeklindeydi (DPT 2009).

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre kadınların %17 sinin ücretin tutarından bile haberdar olmadıkları saptanmıştır. %62’si ücreti onların adına kocalarının aldığını söylemişlerdir. Kırsal alanda kadının çalışması onu ekonomik olarak bağımsız yapmadığı gibi kararlara katılma sonucunu da getirmiyor (Arıkan 1988). Eğitim ile kadınların işgücüne katılımı arasında güçlü ve olumlu bir ilişki olduğu gibi, eğitim kadınların sosyal yaşamını değiştirecek bir etkiye de sahiptir. Eğitim sayesinde kadınlar yukarı doğru dikey hareketliliğe uğramaktadırlar. Ancak dünyada okuma yazma bilmeyenlerin üçte ikisi kadınlardır (Demirbilek, 2007).

Kadınlar, ait olduğu toplumların özelliklerine göre belirli alanlar içerisinde tanımlanmışlardır. Bu roller genelde ev içi yaşamın barındırdığı rollerdir. Bu rollerden başlıcaları annelik ve eş olmaktır. Bu roller bir kadının neredeyse tüm yaşamı boyunca devam eder. Kadın çalışıyor olsa bile toplum tarafından yaptığı işe değil, toplum tarafından atfedilen rollere göre değerlendirilmektedir. Kadınlar çalışma hayatında çeşitli engellerle karşılaşılırlar.

Bu engeller kadınların geleneksel rolleri ve bu rollere uygun toplumsal beklentilerle çalışma yaşamının bağdaşmaması, çocuk bakımı ve ev işleri desteği veren kurum ve kuruluşların olmaması veya bu hizmetlerin pahalı olması, belli işlerin kadınlara yazılı olan ve olmayan kurallara göre kapalı olması, iş yaşamında yükselmelerinin engellenmesi ve desteklenmemesi, cinsel taciz olarak özetlenebilir (Temel 2006). Ataerkil bir ideolojiye özgü uyumlulukla bedenini satan seks işçilerinin toplumdan dışlanması, namus ve töre gibi bahanelerle kadının bedeni üzerinden işlenen cinayetler ya da kadının başlık parası karşılığında bir adama verilirken satılan şeyin bir ‘beden’ olması ve bakireliğin, ‘saf’ ve ‘temiz’ birincil el bir ‘beden’ olmanın göstergesi olarak takılan kırmızı kuşağın anlattıkları ve ima ettikleri tüm bu şeyler kadının bedeninin nasıl erkek için onun kendi iktidarını ve hegemonyasını yeniden üreten bir araca dönüştüğünü tüm açıklığıyla göstermektedir (Erden 2011). Aile içerisinde ve diğer toplumsal yaşam alanlarında şiddetle beraber yaşayan kadın, toplumsal yapının kültürel özelliklerinden dolayı bunu dışa yansıtmamaktadır. Geleneksel kültürde erkeğe aktif olması, güçlü ve cesaretli olması öğretilirken kız çocuklarına pasif olmaları, söylenenlere itaat etmeleri öğütlenmektedir (Gökkaya, 2011). Kültürel kuramlar şiddet davranışını, toplumda öğrenilen ve paylaşılan değerlerin davranışların sonucu olarak görmektedir. Kültürel yapının anlaşılması şiddet eylemlerini teşvik eden niteliği anlamaya yardımcı olur (Kızmaz 2006).

Toplumsal cinsiyete dayalı olarak, kadınların aleyhine uygulamalar toplumsal ilişkiler ve yapılar içinde kendini farklı biçimlerde göstermektedir. Kültürel değerler ve toplumsal cinsiyet ve buna bağlı olarak cinsiyete dayalı ayrımcılık kavramı toplumsal ilişkiler sisteminde, farklı düzeyde ve şekillerde yeniden üretilmektedir. Kadınların çalışma yaşamına girmesinin engellenmesi, sınırlandırılması, bazı meslek ve işlere uygun görülmemesi ayrımcılıklar arasındadır (Bilir Güler 2005).

Bir toplumda kadınların siyasal hayata katılmalarını sakıncalı gören ahlaki, dini, sosyal ve biyolojik görüşler kadınların seçme hakkının dışında siyasal hayata katılımını onları erkeklerden ayıran kadınsı özelliklerini yok edici niteliktedir ve kadının iç yapısı siyasal katılıma elverişli değildir. Kadın öncelikle eş ve bir annedir. Kadının bu kimliğinden sıyrılarak siyasal yaşamda aktif rol alması, öncelikli görevi olan aile ve çocuk bakımı gibi sorumluluklarını gerektiği gibi yerine getirmesini engellemektedir. Her iki cins yasalar önünde eşit olsa bile haklarını kullanma konusunda kadının aleyhine işleyen toplumsal faktörler nedeniyle eşitsizlik ortaya çıkmaktadır. Bu durum kadının içine hapsedildiği ekonomik ilişkiler ve ona bağlı olarak aile ilişkilerinin ve onun maruz kaldığı kültürel baskıların etkisi ile ortaya çıktığını söylemek mümkündür (Negiz 2007).

Güç kültürel bir değerdir (Sıgı ve ark. 2009). Farklı ülkelerin ulusal kültürlerindeki fark ve benzerliklerini ortaya koymak için kültürel değerlerin işletmelerdeki insanların tutum ve davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla Hollandalı araştırmacı Greert Hofstede (1980) 72 farklı ülkede faaliyet gösteren uluslar arası IBM işletmesinin 116.000 çalışanı üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına dayanarak kültürel değerleri 4 farklı boyutta ele almayı önermiştir. Bunlar:

- *Bireysellik-toplumsallık
- *Erkillik-dişilik
- *Güç mesafesi
- *Belirsizlikten kaçınma (Yücel ve Koparan 2010).

Güç mesafesi: Güç mesafesi boyutu toplumun bir kurum veya örgütte gücün eşitsiz dağıldığı kabullenmesine işaret etmektedir. Yani dar bir güç mesafesini savunanlar "herkesin eşit hakları olmalı" der. Geniş bir güç mesafesini savunanlar ise "güce sahip olan kişilerin ayrıcalıkları olmalı" der. Türkiye'de güç mesafesi yüksektir (Öğüt ve Kocabacak 2007). Bazı toplumlarda ve kültürlerde az gücü olan insanlar, gücün eşit olmayan bir biçimde dağılımını kabullenmişlerdir. Başka bir deyişle toplumdaki bireylerin arasındaki güç mesafesi fazladır. Sözelimi böyle bir toplumda patronlar, rütbeliler, üst makamları da bulunanlar haklı olmak için doğruyu bilmek zorunda değildirler. Çünkü haklılıkları sahip oldukları güçten kaynaklanmaktadır. Cinsel tacize ilişkin teorik modellerin çoğu yöneticiler ve çalışanlar arasındaki güç ilişkileri ve güç farklılıkları üzerinedir. Bu güç farklılığı cinsel taciz davranışlarını artırma potansiyeline sahiptir. Güç mesafesinin geniş olduğu kültürlerde erkeklerin kadınlara karşı cinsel taciz uygulaması daha kolay ve olasıdır. Hofstede'nin çalışmasına göre Türkiye yüksek güç mesafesine sahiptir. Erkek ve kadın arasındaki güç mesafesinin cinsel tacizi artırdığı ileri sürülmektedir (Yücel ve Koparan 2010).

Toplumda kabul gören kadınsı ve erkeksi işler vardır. Kültürel değerler organizasyonun erkekmi yoksa kadın odaklı olacağını belirler (Temel ve ark. 2006). Toplum genelinde erkek güç, statü, eğitim ve ekonomik açıdan kadından üstün görülür ve bu durum sağlık sektöründe de farklı değildir (Özçelik Adak 2002).

Sonuç olarak: Güç, kültürel bir değerdir. Kültür kadının yaşamda nerede olması gerektiğini bildirecek kadar göz ardı edilemeyecek bir güçtür.

KAYNAKLAR

- Anıl AY (2004). Kutadgu Bilig'de kadın. Hacı Bektaş Veli Dergisi. 32, 91-99.
- Arıkan G (1988). Kırsal kesimde kadın olmak. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi. 5(2):1-16.
- Berktaş F (2004). Kadınların insan haklarının gelişimi ve Türkiye. Sivil Toplum ve Demokrasi Konferans Yazıları no:7.

Bilir Güler S (2005). Örgüt kültürü içinde cinsiyet ayrımcılığı ve kadınların işyerinde karşılaştıkları mesleki baskılar: Trakya bölgesi imalat sektöründe kadın çalışanlar üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı. Doktora Tezi.

Demirbilek S (2007). Cinsiyet ayrımcılığının sosyolojik açıdan incelenmesi. Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar Dergisi. 44(511):12-27.

Devlet Planlama Teşkilatı (2009). Türkiye'de kadınların işgücüne katılımı: eğilimler, belirleyici faktörler ve politika çerçevesi.

Eren S (2007). İnanç ve sosyo-kültürel çevre etkileşimi. C.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi

Ersoy E (2009). Cinsiyet kültürü içerisinde kadın ve erkek kimliği (malatya örneği). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 19(2):209-230.

Fidan F (2000). Kapitalizmin gelişme sürecinde kadının çok yönlü konumu (medya örneği). Bilgi (2)1:117-133.

Göğebakan Y (2011). Anadolu'da ana tanrıça kültü olarak kadın. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi. ISSN: 1309-9876. 1(1): 501-504.

Gökkaya V.B (2011). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 12(2): 101-112.

Gürol M.A, Marşap A (2007). Geçmişte ve günümüz yaşamında ücretsiz ve ücretli işgücü olarak kadın. Bilig. 42:95-109.

Kebapçioğlu Aksay S (2009). Eski Türk ve dünya kadınları. <http://www.kokturkler.net/Makale/107/ESKi-T%C3%9CRK-KADINI-VE-D%C3%9CNYA-KADINLARI.html>

Kızmaz Z (2006). Şiddetin sosyo-kültürel kaynakları üzerine sosyolojik bir yaklaşım. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 16(2):247-267.

Menemencioğlu B (2011). Bektaşî ve alevî kültüründe kadın. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi. 60:129-140.

Negiz N (2007). Siyasette kadın olmak. <http://www.yerelsiyaset.com/pdf/temmuz2007/21.pdf>

Nilüfer N (2007). Siyasette kadın olmak. Yerel Siyaset. 19:34-37.

Öğüt A, Kocabacak A (2007). Küreselleşme sürecinde Türk iş kültüründe yaşanan dönüşümün boyutları.

5. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, 11-13 Haziran 2007, Celalabat, Kırgızistan, s. 53-62.

Sağ V (2001). Tarihsel süreç içerisinde Türk kadını ve Atatürk. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi 2(1): 9-23.

Sıgı Ü, Tabak A, Ercan Ü (2009). Kültürel değerlerin yönetsel kapsamda analizi:bankacılık sektörü örneği. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 1(1): 166-192.

Soner A (2011). Yapı ve fail ilişkisinden hareketle ataerkil ideoloji ve toplumsal cinsiyet etkileşimini anlamak . İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi. ISSN: 1309-9876

Tarihte kadın. <http://www.korayhoca.com/tarihte-kadin-1/>

Temel A, Yakın M, Misci S (2006). Örgütsel cinsiyetlerin örgütsel davranışa yansımaları. Yönetim ve Ekonomi Dergisi. 13(1): 27-38.

Terzioğlu Taşkın L (2008). Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 12(2): 62-67.

XI/1 - 2007, 129-152

Zülfikar H (2007). Türkiyedeki kadının bugünkü konumu. Atılım Üniversitesi Kütüphanesi Elektronik Bülteni 2(6):

*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma
Merkezi (KAM) Yönetim Kurulu Üyeleri*

Amacımız, Üniversitemiz Kadın Akademisyenlerinin yaşadıkları sorunları KAM bakış açısıyla ortaya koymaktır. Bunu nasıl yapabiliriz noktasından yola çıkarak merkezimiz eski ve yeni yönetim kurulu üyelerinin de görüşleri alınarak yarı yapılandırılmış bir görüşme formu oluşturuldu. Odak grup görüşmeleri planlandı. Görüşmeler yaklaşık 60-90 dakika sürdü.

Yarı yapılandırılmış görüşme formunda "Kadın akademisyen olmanın güçlükleri nelerdir? Hangi tür sorunları yaşıyorsunuz? Kadın akademisyen olmak erkek akademisyen olmaktan farklı mı? Cinsiyetler arasında çalışma koşulları açısından farklılık var mı? Cinsiyet farklılığı akademik yaşama nasıl yansıyor?" sorularına yer verildi. Katılımcıların verdiği yanıtlar not alma yoluyla kaydedilip sonrasında bilgisayara aktarıldı.

Bu çalışma raporunun sonuçları ÇOMÜ'de çalışan bütün öğretim elemanlarına genellenemez, ancak akademisyen kadınların sorunlarına yönelik az da olsa bir farkındalık oluşturacağı düşünülmektedir. Görüşmelerden elde edilen bulgular 5 başlık altında toplandı. Öğretim elemanlarının ifadeleri olduğu gibi verildi.

1. Cinsiyet farklılıklarından kaynaklanan sorunlar

Yapılan görüşmeler doğrultusunda kadın akademisyenler arasında görüş farklılıkları olduğu görüldü. Bazı akademisyenler, cinsiyet farklılıklarından kaynaklanan ciddi sorunlar yaşarken bazılarının ise kendilerine hiçbir biçimde bir farklılığın yansıtılmadığını ifade ettiler. Cinsiyet farklılıklarının çalışma ortamına olumsuz yansıdığını ifade eden kadın akademisyenler, iletişim ve ikinci planda görülmekten kaynaklanan sorunlar yaşadıklarını ifade ettiler. Akademisyenlerin bazılarında ait olumlu ve olumsuz görüşler aşağıda verilmiştir.

"Ben fakültemde kadın olarak değil, bilim insanı olarak değerlendirildiğimi düşünüyorum. Ancak bunu bizim orada verdiğimiz mücadeleye bağlıyorum. Ancak, bazı kadınlar cinsiyetlerini (özellikle fiziki özelliklerini) kullanarak hak etmedikleri halde istedikleri akademik kariyere sahip olabiliyor hatta birçok kurumda buna rastlayabiliyoruz. Aslında bir işin gereği ne ise yapılması durumunda cinsiyet sorun olmamalıdır."

"Kadın olmak her yerde olumsuzluk yaratabiliyor. Erkek öğretim elemanlarının davranışları kadın akademisyenlere karşı farklılık gösterebiliyor. Erkek öğrenciler bile kadın akademisyenlerin dersinde yayılıyor, oturmaları konuşmaları değişiyor. Erkek öğretim elemanları arasında cinsiyet farklılığını açıkça ifade edenler bile var. Ben erkek akademisyenlerin yüzünden derslerimi bıraktım"

"Erkek akademisyenler okulda odamıza gelip samimi davranıyor ancak dışarıda özellikle de eşlerinin yanında selam dahi vermek istemiyorlar. Bu tür davranışlar insanı kötü hissettiriyor. Erkek akademisyenler bizi meslektaş olarak değil de kadın olarak görüyor. Hakkını arayan kadınlar yönetimden uzaklaştırılıyor. Bayanlar üniversitede genel olarak ikinci planda ve görüşleri alınmıyor. Görevden ayrılmak istiyorum ancak istifam kabul edilmiyor çünkü benim kadar özveri ile çalışacak erkek akademisyen yok, olsa hemen ayırırlar"

"Erkeklerin bayanlarla diyalog kurması ayıp gibi. Ama bazı bayanlar da erkeklerle konuşma konusunda kapalı. Ancak erkekler bu konuda daha da kapalı. Oysa ki karşı cinslerin anlaşması daha kolay. Burada kadın-erkek diyalogu zor. Ataerkil bir yapı var. Karma bir yapı yok. Bayan olduğum için 2. sınıf vatandaş muamelesi görüyorum"

2. Aile içi rol ve görevlerden kaynaklanan sorunlar

Çalışma grubuna katılan akademisyenler tarafından gebelik ve çocuk büyütme akademik yaşamın önündeki engeller olarak algılanmakla beraber genel olarak istenen bir durum olarak ifade edildi. Özellikle kadınların çocuk bakımındaki sorumluluğunun erkeklere göre daha fazla olması ve çocuklardan ayrı kalmama isteği bilimsel etkinlikler açısından engel olarak algılanmaktaydı. Erkeklerin bilimsel gelişme adına aileden daha kısa zaman aralıklarında ve daha uzun süre ayrılabilirken kadınların çocuklarından uzun süre ayrılamadığı ve çocuklarına karşı daha fazla sorumluluk taşıdıkları ifade edildi.

"Akademisyenlik tercih meselesidir. Zorlukları vardır. Ama bu meslek bilerek seçilmelidir. Çocuk doğurmak anne olmak kadın olmak bunu engellememelidir gerekirse akademisyen özel hayatında ertelemelere gitmelidir"

"Akademisyen olmayı seviyorum ama anne olmak da istiyorum"

"Akademisyenlik yaşam şeklidir. Ancak mühendislik konu itibari ile arazi çalışmaları gerektiren biraz da ağır iş yükü gerektiren konuları da içeriyor. Bu nedenle öğretim elemanı alınırken bayan tercih edilmiyor ve giriş sınavlarında hemen evlenmeme ve çocuk yapmama koşulları kadının önüne engel olarak konabiliyor. Gerçi artık günümüzde bu konu bu kadar yoğun değil ama bizim zamanımızda böyleydi. Aslında kadın olarak evli olmadığı halde evine ev işlerinde epey zaman harcadığı, bunu evli de olsa yapacağı, bu bir disiplin, alışkanlık ve yaşam şeklidir"

"Çalışan kadın olmak zor, akademisyen olmak ise bu zorluğu kat kat artırıyor. Mesai bitince işler bitmiyor ve eve de götürüyoruz"

"Doktora yaparken bir gün danışman hocam bize gelmişti. Kızım kendisine çok kötü davranıyordu. Nedenini sorduğumda o sana sürekli ödevler veriyor, sen benle ilgilenmiyorsun demişti. Bu durum beni hem gülümsetmiş hem de beni çok üzmüştü. Kadın olmak bizim toplumumuzda zaten çok yük getiriyor, bir de eş isen yükün ikiye katlıyor üstüne bir de anne olmanın sorumluluğu binince altından kalkmak zorlaşıyor"

"Akademisyenlik aktif bir yaşam gerektiriyor. Yüksek lisans, doktora, öğretim üyeliğine geçiş, doçentliğe hazırlanma derken yaş ilerliyor. Akademisyenlik için aile hayatını erteleme söz konusu değil. Çünkü kadın doğurganlığını kaybetme yaşına yaklaşıyor. Bu nedenle aile hayatı ve akademisyenliğin birlikte yürütülmesi gerekiyor. Sürekli işlerin eve taşınması eş ve çocukları memnuniyetsiz hale getiriyor. Babaya yönelik beklenti anneden daha düşük olduğu için çocuklar sürekli çalışan, sınavlara giren anneye kızgın olabiliyor. Çocuklarını ihmal ettiği düşüncesi ise kadını yıpratıyor. Her iki tarafı mükemmel götürmek erkek için uygun olabilir ama kadın akademisyen için bana göre olanaksız".

"Kadın olmak iş yükünü artırıyor. Hem evde hem de okulda çalışan kadın daha çok eziliyor ve yoruluyor. Toplumun kadına yüklediği görevler profesör olsa bile değişmiyor. Kadın evinde evinin kadını okulda ise akademisyen. Kadın hem anne hem kadın ve ailedeki bireylerin bakımını üstlenmiş birey olarak yaşamına devam ediyor. Eş destek verirse akademisyenliğin zorlukları aşılabiliyor. Akademisyen kadın yüksek lisans ve doktorasını yapmak ve sonrasında gelişmesine devam etmek zorunda. Bunları yaparken aile ortamındaki sorumlulukları bir diğer ev hanımından çok farklı değil. Kadının ezilmişliği, yükü akademisyen olmakla aslında azalmıyor artıyor".

"Kadın akademisyen gelişimi için bilimsel toplantılara gitmek ve ailesinden uzaklaşmak durumunda kaldığında evin düzenini devam ettirmek için planlamalar yapar ya da bilimsel aktiviteye aile bireyleri ile gider. Gitmeden önce yemekleri ayarlar, buzluga yerleştirir çocuğa kimin bakacağını planlar, kıyafetleri hazırlar ve döndüğü zaman ise olmadığı günlerde birikmiş olan işlerle karşılaşılır".

"Sadece eş ve çocukları değil anne, baba ve akrabaları da ihmal ediyoruz. Aile toplantılarına genel olarak katılamıyorum, onları misafir olarak her zaman kabul edemiyorum. Çünkü zamanım yok. Birçok kez bayram tatillerini bayramlaşmak bir araya gelmek için değil işlerimi tamamlamak ya da dinlenmek için kullanıyorum".

"Evliliği durumunda genellikle akademisyen eşler yardımcı oluyor bununla birlikte ağırlıklı olarak hanımlar akademisyen de olsalar evin işleyişine daha fazla zaman ayırırlar bu durum da kariyer geliştirmede sadece gecikmek anlamında bir dezavantajdır".

"Akademisyen kadın olmak kadar bu kadınların eşleri olmak da çok zor. Okuldaki mesleki bütün çatışmalar eve taşınıyor. Çoğu zaman tartışma nedenimiz okuldan getirdiğim gerginliklerden çıkıyor".

"Mesleki gelişim adına erkek akademisyen geç saatlere kadar iş yerinde kalıp, il ya da ülke dışına kısa ya da uzun dönemler için gidebildiği halde kadınlar bu konuda aynı şansa sahip değildir. Akademisyenin eşi bu konuda destek verse bile kadın akademisyen sorumluluk duygusundan kurtulamadığı için ailesinden uzun süreli veya sık aralıklarla uzaklaşmak istememektedir".

3. Kadın Akademisyenlerin Yönetimde Yeterince Yer Almaması

Görüşme yapılan akademisyenler genel olarak yönetimde kadınların yeteri kadar temsil edilmediği, yönetimde tercih edilmediği, erkeklerin kadın yöneticiden emir almaktan hoşlanmadıkları ve bu anlamda ikinci sınıfa itildiklerini ancak mecbur kalınan durumlarda kadın yönetici atandığı ifade edildi.

"Üniversite yönetiminde temsiliyet yetersiz. Kadınlar neden yönetimde değil? Dekanların hepsi erkek, üniversite kurulunda kadın üye yok, rektörlük seçiminde de kadın aday yok. Neden kadınlar yönetime alınmıyor ya da kadınların yönetimde olması neden desteklenmiyor?"

"Lütfen senatoya, üniversite kuruluna bakar mısınız kadın var mı ya da kaç kadın var? Üniversite yönetiminde kaç kadın var? Dekanların, müdürlerin kaç kadın? Peki neden kadınlar yönetimde temsil edilmiyor? Yeterince çalışan mı değiller, yoksa kadın olmalarının bir etkisi mi var? Bunu düşünmenizi istiyorum"

"Yönetme açısından eğer bir kadın iyi eğitilmiş ise iyi yöneticilik yapar. Kadınların daha çok yönetici pozisyonunda olması gerektiğini düşünüyorum. Ancak yardımcı doçentlik aşamasında bu işler bir angarya gibi geliyor ve bilimsel gelişimimize engel oluyor zaman alması bakımından. Bu nedenle özellikle profesör olsaydım daha rahat yönetici olurum".

"Yönetimde olmanın akademisyenlikten uzaklaşma olduğunu düşünüyorum ve bu konuda ayrımcılığa gidildiğini düşünüyorum".

"Yöneticilik yapan kadın akademisyenden hoşlanılmıyor. Benim kurumumda kadınlar yok sayılıyor. Ama hala ben yöneticiyim çünkü alanımda erkek yok. Erkek olsaydı asla yöneticiliği vermezlerdi. Yönetme açısından eğer bir kadın iyi eğitilmiş ise iyi yöneticilik yapar".

"Yönetme açısından erkekler ön planda. İkinci sınıf vatandaş olarak hissettirildiğim için yönetici olmak istemiyorum. Kendimi bu konuda aciz görüyorum. Yöneticinin bay ya da bayan olması önemli değil benim için. Sadece bayanlara bakış açısı önemli".

"Kadınlar aslında yönetimde olmak istemiyor"

4. Kurum içi yıldırma (mobing)

Görüşme yapılan kadınlar çalıştıkları bölümlerde mobinge maruz kaldıklarını özellikle de erkekler kadar kendi hemcinsleri tarafından da mobing yaşadıklarını ifade ettiler.

“Yıllardır okulumda yönetimden mobing görüyorum. Değer verilmiyorum ve yok sayılıyorum. Hatta şimdi de kadın meslektaşım tarafından mobinge uğratılıyorum. Ama bu konuda hiçbir şey yapamıyorum. Yaptığım girişimlerden her hangi bir şey çıkmıyor. Maddi güce sahip olsam istifa edip bu üniversiteden gitmek istiyorum. Ama çalışmak zorundayım.”

“Öğretim görevlisi olarak bir öğretim üyesi tarafından ciddi olarak mobing gördüm. Çok kötü bir durum. İşe gelmek istemiyorsun. Hergün okula gelme saatinde stresten ağrılarım başlıyor. Bir şekilde gitmek istiyorum. Çünkü bu duruma daha fazla devam edemeyeceğim. İnsan için en değerli duygu değersiz hissettirilmekmiş. Bunu çok iyi anladım”.

Konuya farklı bir bakış ile yaklaşan akademisyen düşüncelerini şöyle ifade etti.

“Ben okutmanım ve ilçelere derslere gidiyorum. Bazı ilçelerde derslerim sabahın erken saatleri veya geç saatleri. O saatlerde ana yola çıkıp araç beklerken yolda sözel tacizlere uğruyorum. Yönetimde erkekler ağırlıklı ise neden bu tür görevlerde de erkeklere ağırlık verilmiyor? Okutman olarak sadece kendi bölüm başkanına değil derse gittiğim bütün okulların bölüm başkanına karşı sorumluyum. Beklentileri çok yüksek ve ne yapacağımı şaşıırıyorum. Bazen üstü kapalı tehditler alıyorum. Sanırım bu konuda en mağdur biz okutmanlarız”.

5. Ekonomik Boyut

Akademisyen olmanın ekonomik boyutları görüşme yapılan kadın akademisyenler tarafından farklı biçimlerde ele alındı. Akademisyen olmanın gereklerini yerine getirmenin maliyetli bir durum olduğu, bu duruma üniversitenin verdiği desteğin çok yetersiz olduğu ve bu nedenle alan için önemli olan birçok toplantıya katılımın gerçekleşmediği belirtildi. Kadın olmaktan kaynaklanan ve ertelenemeyip devredilemeyen sorumluluklardan dolayı toplantılara yalnız gidilmemesi, eşin kadın akademisyeni yalnız bırakmama isteği, toplantının yapılacağı yere çocukların veya aile üyelerinden birilerinin götürülme gerekliliği kadın akademisyenin ekonomik giderlerini artırmaktadır.

“Erkek gittiği yerde her hangi bir otelde kalabilecekken kadın için araştırıp pahalı olsa bile en güvenli yerin bulunma isteği de maliyeti artırmaktadır. Ben birçok kongreye eşimle gittim. Hatta çocuklarımızı da götürdük”.

“Sadece otel değil, kongre yerine varış saatimize göre daha fazla konaklama gereksinimi, evde çocukları yalnız bırakmamak için zamanı kısaltma adına hava yolunu tercih etme zorunlulukları da maliyeti artırıyor. Ben gittiğim her yerden çocuklarıma, arkadaşlarıma küçük bir hatıra getirmeyi istiyorum. Bu da maliyet getiriyor. Erkekler bu konuda da şanslı. Kimse onlardan böyle bir incelik beklemiyor”.

“Bu kadınların değil ama bir sorun. Üniversitede ücretsiz bir çeviri merkezi, ücretsiz basım yapacak bir yapılanma olmalı. Aldığımız maaşı bazen sadece akademik çalışmalar için kullanmak durumunda kalıyoruz”.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu sonuçlar ÇOMÜ KAM eski ve yeni yönetim kurulu üyelerini ve görüşmelere katılan yaklaşık 20 akademisyen kadını kapsamaktadır. Sonuçlar Üniversitemiz Akademik kadınlarına genellenemez. Ancak sonuçların kısmen de olsa farklılık uyandıracak türden olduğu görülmektedir. Kadın akademisyenlerin algıladıkları sorunlar arasında cinsiyet farklılıklarından kaynaklanan sorunlara odaklanıldığı görülmektedir.

Bu sonuçlardan yola çıkarak üniversitemiz kadın akademisyenlerinin hatta kadın çalışanlarının genelinin sorunlarını ve çözüm önerilerini içerisine alacak bir çalışmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

25 Kasım Şiddetle Mücadele Günü Etkinlikleri

ÇOMÜ Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi, "25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele" günü etkinliklerini Kent Konseyi Kadın Meclisi, Sivil Toplum Kuruluşları ve Baro işbirliği ile gerçekleştirdi.

23 Kasım'da OSEM önünde Kadına yönelik şiddet temalı Güzel Fakültesi öğrencilerinin gösterisi ve Safiye Hüseyin Elbi Konferans salonunda Kadına Şiddet temalı belgesel ve Gözleri de Al filminin gösterimi eş zamanlı olarak yapıldı.

25 Kasım Şiddetle Mücadele Günü Etkinlikleri

25 Kasım günü Kadına Şiddete Hayır yürüyüşünün ardından, "Kadına şiddetin sosyo-kültürel ve hukuksal boyutları" konulu söyleşi Doç. Dr. Assiye Aka, Yrd. Doç. Dr. Elmaziye Temiz Töre, Yrd. Doç. Dr. Gökhan Gökulu ve Baro avukatlarından Güneş Pehlivan'ın katılımıyla gerçekleşen söyleşiyi Merkez Müdürü Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi yönetti.

TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN EĞİTİMİ

ÇOMÜ Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından 8 Mart Dünya Kadınlar Günü sebebiyle organize edilen "Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Eğitimi" isimli konferans Prof. Dr. İpek Gürkaynak tarafından verildi.

Süleyman Demirel Konferans Salonu'nda kalabalık izleyici topluluğu tarafından takip edilen konferansa ÇOMÜ Gençlik Danışma Birimi gönüllüleri ve akran danışmanları da katılırken konferans, birim öğrencilerinin önümüzdeki dönem yapacağı projeler öncesi etkili bir görüş ve bilgi paylaşımına olanak sağladı.

BESTE VE GÜFTELERİYLE KADINLARIMIZ KONSERİ

Üniversitemiz Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin düzenlediği "BESTE VE GÜFTELERİYLE KADINLARIMIZ" konseri gerçekleştirildi.

Doç. Dr. Gülgün Yazıcının şiir ve musiki tarihimizde kadınların yerini anlatan kısa konuşmasının ardından kadın bestekâr ve güftekarlara ait eserlerin seslendirildiği konser programı, Merkez müdürü Yrd. Doç. Dr. Elmaziye Temiz'in konser ekibine çiçek ve teşekkür belgesi sunumuyla sona erdi. Yoğun bir katılımın yaşandığı konser programı ilgi ve beğeniyle izlendi.

İçlerinde üniversitemiz hocaları ve öğrencilerinin de bulunduğu saz heyeti Mehmet Ali Emir (kanun), Aydın Tekindor (ud), Ersin Karabacak (klasik kemençe), Selman Benlioğlu (ney), Mustafa Kalender (çello), Mert Bayraktar (perküsyon)'dan oluşurken eserleri solist Tülün Serden güzel sesiyle seslendirdi.

"Akran eğitimi yoluyla klimakterik dönemlerdeki kadınlarda sağlığı geliştirme Projesi"

Üniversitemiz BAP tarafından desteklenen, ÇOMÜ akademisyenleri ve Çanakkale Kent kadınlarının desteği ile proje koordinatörlüğünü KAM Müdürümüz Doç.

Dr. Gülbu Tanrıver'dinin yaptığı "Akran eğitimi yoluyla klimakterik dönemlerdeki kadınlarda sağlığı geliştirme" konulu proje çalışmaları 2012 yılında da devam etti. 2013 yılında tamamlanacak projenin kadınlarda menopozal davranış ve yakınmalarında pozitif yönde farkındalık oluşturması beklenmektedir. Akran çalışma grubuyla merkezimiz yönetim kurulu bir kahvaltıda buluştu.

Çanakkale'de Kadın Bakış Açısından Toplumsal Cinsiyet Rollerini

ÇOMÜ Kadın Araştırmaları Merkezi (KAM) tarafından 17 Nisan 2012 Salı Günü 13.00 - 16.00 saatleri arasında, Anafartalar Yerleşkesi Süleyman Demirel Konferans Salonu'nda "Çanakkale'de Kadın Bakış Açısından Toplumsal Cinsiyet Rollerini" başlıklı konferans gerçekleştirilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Şeref Uluocak'la birlikte yazmış oldukları "KADIN BAKIŞ AÇISINDAN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ" (Çanakkale Kitaplığı, 2011) adlı çalışma hakkında bilgi veren ve çalışmanın verileri üzerinden düşüncelerini dile getiren Yrd. Doç. Dr. Cumhur Aslan, yaptığı konuşmada kadınların özgürlüklerine kavuşmalarında bilinçlenmenin ve eğitimin önemine dikkati çekti. Aslan, Çanakkale'de yaşayan kadınların siyasal alana katılımları önemsediklerini, kadın hareketinin bir "çıkar grubu" değil, bir "baskı grubu" olarak örgütlü eylemselliğini öne çıkardıklarını belirttiği konuşmasında, TOPLUMSAL CİNSİYETİ kadın ve erkeklerin doğuştan değil, sosyal ortamlarında kültürün içinde öğrendikleri kadın ve erkek olmaya dair özellikler olarak tanımlanması gerektiğini ifade etmiştir. Aslan, konuşmasında şu görüşlere yer vermiştir:

"Cinsiyeti doğa belirlerken, toplumsal cinsiyeti kültür belirlemekte ve toplumsal cinsiyet kimliği hakkındaki anlayışlar, bunlarla bağlantılı olan cinsel tutum ve eğilimlerle birlikte çok erken yaşlarda oluşmaktadır. Cinsiyet kalıpları, cinsiyetin toplumsal inşası sürecinde ortaya çıkan ve erken yaşlarda öğrenilen birer değer yargılarıdır. Cinsiyet kalıpları aslında cinsiyete ilişkin algı ve tutumların bir sonucudur. Cinsiyet kalıplarının şekillenmesi süreci, toplumsal cinsiyetin nasıl kurulduğunu bize gösterir. Bu da cinsiyet kalıpları ve ön yargılara yol açmaktadır. Toplumsal cinsiyette eşitlik kavramı bu noktada, "fırsatların kullanımında eşitliği" ifade etmektedir ve "hakkaniyet" kavramsallaştırması ile ilişkisi kurulabilecek bir nitelik taşımaktadır. Buna göre toplumsal cinsiyette hakkaniyet sorumlulukların kadınlar ve erkekler arasındaki bölüşümünde; kaynaklara erişimde ve kontrol etmekte; faydalara erişimde; adil ve hakkaniyetli olmayı ifade etmektedir."

Aslan ayrıca "KADIN BAKIŞ AÇISINDAN TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ" adlı çalışmada kadınların dile getirdiği önerileri de konuşmasında şu şekilde özetlemiştir:

1. Kadın sığınma evi mutlaka etkin hale getirilmeli
2. Kadınların STK'lara daha aktif katılımının sağlanması, daha örgütlü bir Çanakkaleli kadın hareketi oluşturulmalı
3. Siyasal alanda daha etkin katılıma imkan verecek stratejiler geliştirilmeli
4. STK'ların "çıkar grubu" değil, "baskı grubu" haline gelmesi
5. Kadın hareketinin kendi içindeki siyasal farklılıkları "ötekileştirmeye" neden olmamalı, kadın hareketi bölünmemeli
6. Eğitim ve kapasite artırımına yönelik faaliyetlere ağırlık verilmeli
7. Kadının çalışma yaşamına girmesini kolaylaştıracak ve ekonomik özgürlüğünü sağlamasına katkıda bulunacak, girişim alanları yaratılmalı
8. Ortak stratejiler geliştirilmesine ağırlık verilmeli
9. Kültürel dönüşüm ve bilinçlendirme stratejileri yaygınlık kazanmalı ve erkekleri de diyaloga sokacak stratejiler, sosyal diyalog mekânları oluşturulmalı
10. Özellikle ezilen kadın gruplarına ulaşılması sağlanmalı

17 Mayıs 2012 tarihinde Doç. Dr. Gülgün YAZICI tarafından "Peygamberimiz ve Kadın Sorunları" konulu konferans verildi.

Kur'an müfredatında ilk inen surelerden itibaren dişi ve kadın simgeleri sıklıkla ve özellikle kullanılmıştır. Kur'an'da her şeyin çift yaratıldığına dair pek çok ayet Kur'an-ı Kerimdeki bu ayetler, kadın ve erkeğin yaratılış, hak ve sorumluluklar açısından aralarında bir fark olmadığını da vurgulamaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de kadın konusunun ele alındığı ayetler 3 grupta değerlendirilebilir:

1. Yaratılış itibarıyla aralarında fark bulunmayan kadın ve erkekten ilim ve ibadet noktasında da beklentinin aynı olduğu vurgulanan ayetler.
2. Kadınlarla ilgili sorunların ele alındığı, kadınlara kulak verilerek kadınların mağduriyet ve mahrumiyetinin giderilmeye çalışıldığı ayetler.
3. Örnek alınması ve uzak durulması gereken kadınlar hakkındaki ayetler

Kur'an-ı Kerim'de geçen bütün bu ayetler ve bu ayetlerin uygulayıcısı olan peygamberin hayatı bize göstermektedir ki peygamberimizin kadınlarla diyalogu insan sevgisi temeline dayanmakta, hak ve adalet ölçüleri ile de icrasını bulmaktadır. Kocasının zihar uyguladığı kadının hakkının aranması, kocasından dayak yiyen kadının boşanmasına hüküm edilmesi, iftiraya uğrayan kadının iffetinin korunmasına yönelik arayışlar ve sitemlerden anlaşılmalıdır ki Hz. Peygamber, kadın ve erkek ayrımı yapmadan toplumun her ferdiyle ilgilenmiş, ne kimsenin cinsiyet ve sosyal konumları dolayısıyla öne çıkmasına ne de mağdur olmasına izin vermiştir.

Hz. Muhammed'in getirdiği mesaj, o cemiyet şartlarında tarihi olarak bir devrim, bir inkılaptır. Bugün bütün sosyal bilimlerin, sosyoloji, psikoloji, tarih, edebiyat ve ahlak bilgisinin, insan haklarının, özgürlüklerin, adaletin, hukuk devleti, tolerans, etkin dinleme ve demokrasi gibi modern dünyaya ait bütün kavramların ilk örneklerini Hz. Muhammed'in hayatında görmekteyiz. Hz. Muhammed, bu kavramları Fransız devriminden, Rönesanstan, insan hakları beyannamesinden yüzyıllar önce telaffuz eden, prensiplerini vaz'eden ve bizatihi icra eden, icrasının başarılı olması için kan ter ve gözyaşı döken bir peygamberdir.

Ekim ayı meme kanseri farkındalık ayı olması nedeniyle Doç. Dr. Arzu Tuna'nın başkanlığında Kanser Savaş Topluluğunun düzenlediği ve Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi başkanlığında ÇOMÜ Kadın Araştırmalar Merkezinin destek verdiği Meme Kanserin Farkındayım Korkmuyorum yürüyüşü yapıldı.

Gençlik Çalışma Grubunun etkinliği

Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Gençlik Çalışma Grubu ilk etkinliğini Kredi Yurtlar Kurumunda gerçekleştirdi. KAM Gençlik Grup Lideri Seda Çolak ve Hilal

Yıldız tarafından Kendi Kendine Meme Muayenesi, Aile Planlaması yöntemleri, Genital ve Menstrual Hijyen anlatılarak, öğrencilerin bu konular hakkında

2013 YILINDA GERÇEKLEŞTİRMEYİ PLANLADIĞIMIZ ETKİNLİKLERİMİZ

Ocak-2013

E-Bülten'in çıkarılması
Kadınlarda Anemi ve Unutkanlık
Konuşmacılar: Prof. Dr. Handan Işın OZİŞİK KARAMAN,
Doç. Dr. Emine COŞAR, Yrd. Doç. Dr. Hacer ŞEN

Mart 2013

8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinlikleri
Temel Düzeyde Pilates Eğitim Kursu: Öğr. Gör. Sevda VURUR
Ebru Kursu/Hat Kursu/Torna Kursu Yrd. Doç. Dr. Halide OKUMUŞ

Nisan 2013

Turizm Haftasında Kadınlar İçin Yeni Bir İstihdam Alanı: Doç. Dr. Ferah ÖZKÖK
2. Yerel Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi çalıştay

Mayıs 2013

Süs Bitkileri Yetiştiriciliği, İç Mekân: Yrd. Doç. Dr. Füsun ERDURAN NEMUTLU

Haziran 2013

Kadınlar İçin Bilgisayar Kursu: Serkan GÜRSOY
E-Bülten'in çıkarılması

Eylül 2013

"Bilim ve Kadın" Şükran YALÇIN ÖZDİLEK

Ekim 2013

Doğal Doğumun Felsefesi: Yrd. Doç. Dr. Ayten DİNÇ

Kasım 2013

Lohusalık dönemi Bebek bakımı Kültürümüzde
lohusalık ve bebek bakımına ilişkin hatalı uygulamalar
Konuşmacılar: Doç. Dr. Gülbu Tanrıverdi, Yrd. Doç. Dr. Fatma Yılmaz Kurt,